

COLLABORACIONS

L'ESTELA DE TÍRVIA

El poble de Tírvia es troba a la Comarca del Pallars Sobirà, situat entre tres valls: la Vall de Cardós, la Vall Farrera i la Coma de Burg, el seu medi geogràfic és molt tancat, i les rutes d'accés són les carreteres que van seguint els rius.

Les obres d'art d'aquesta zona del Pallars són molt rústiques, els materials emprats són els del país, pissarra grisa, pedra tosca i és per això, i perquè tenen un estil propi, amb personalitat, que ens pensem que potser hi havia un taller lapidari a Tírvia.

Les esteles discoïdals

Les esteles discoïdals o tabulars són nombroses a la Península Ibèrica, especialment en el País Basc. A Catalunya n'hi ha en diverses comarques, com és ara la Conca de Barberà, la Serra de Prades, la Segarra i altres indrets. S'eleva des del terra on hi ha la tomba i formen un bloc monolític mig fixat al sòl, i encara que normalment tenen forma circular, en alguns casos són allargades.

La decoració sol ser derivada de motius solars, a vegades una estrella, o amb creus i, fins i tot, amb elements heràldics.

Sovint és difícil de situar-les en el temps, perquè gairebé mai no són datades i hom no n'ha fet encara un estudi a fons. En el cementiri de Tírvia n'existeixen unes quantes de rodones, una de les quals excepcionalment és datada, 1370. La que descrivim a continuació és excepcional per la forma, perquè és irregular i allargada, i també per les seves mides, que són bastant grans, i és la més interessant per la seva decoració.

Descripció: Té forma allargada i arrodonida irregularment a la capçalera i amida 50 x 80 cm. La decoració a totes dues cares consisteix en uns relleus d'una gran senzillesa tècnica.

Cara a) amb el tema de la Crucifixió (Crist entre els dos lladres). La Creu de Crist es recolza sobre un cap que possiblement és Adam i té un significat de salvació, de redempció.

Hi ha també alguns caps per sobre de la creu, que possiblement volen representar querubins, i un cercle, que podria ser el sol. En una miniatura del "beatus" de Girona apareix una Crucifixió molt semblant. A l'altra cara, hi veiem representada la Verge Maria amb el nen a la falda i un mig cercle que envolta el cap de la Verge. Si al disc de sobre la creu de la cara a) donem la interpretació del sol, aquest mig cercle de la cara b) podria representar la lluna. A l'esquerra hi ha set esferes (que podrien ser els

set cels), i a mà dreta, una creu. Per sota de Maria hi ha una cara esculpida. Podria ser Eva, salvada per la Verge, "salvadora de totes les dones", que a més enllaçaria amb l'altra cara que seria la salvació d'Adam per la creu redemptora. De tota manera això no queda clar, i no té precedents coneguts per a aclarir-ho.

Cal destacar també que el cementiri on es troben aquestes esteles és presidit per les ruïnes de l'església de la Pietat.

BIBLIOGRAFIA:

D'ABADAL I DE VINYALS, Ramon. *Dels visigots als catalans. La formació de la Catalunya Independent*. Vol. II. Ed. 62, Barcelona, 1968.

SARRATE FORGA. "Nuevos hallazgos prerrománicos en la provincia de Lérida, iglesias visigóticas y prerrománicas en el Pirineo leridano, comarcas de Vall Ferrera i Cardós". A *Ilerda* Vol. XXX 1969-70. Pp. 105-139.

Teresa M. Sala i Garcia